

Höj din lön

**TIPS INFÖR DITT
SAMTAL OM LÖN**

ST

Du kan påverka din lön

Din lön ska sättas på sakliga grunder. Du ska ha möjlighet att påverka din nya lön i löneförhandlingar.

Ett samtal om lön är en dialog som kan ha stor påverkan på din lön. Därför är det viktigt att du är väl förberedd inför ditt samtal.

I den här broschyren kan du läsa om hur du ska förbereda dig inför ditt/dina samtal och hur du kan påverka din lön.

Lycka till!

Fackförbundet ST

Så här sätts lönen

Hur din lön ser ut är resultatet av en lång process där alla deltar – såväl arbetsgivaren och Fackförbundet ST som du och dina arbetskamrater.

Lönen ska sättas individuellt. Utifrån varje persons arbetsuppgifter, kompetens och förmåga att utföra jobbet. Lön sätts också utifrån samhällsekonomi och läget på arbetsmarknaden.

Allt detta påverkar den lön som slutligen betalas ut till dig och andra medlemmar.

Tillsammans gör Fackförbundet ST och arbetsgivaren en analys av vilka faktorer som bör påverka lönebildningen i just din organisation, på kort sikt och på lång sikt.

Flera faktorer bestämmer lönen

- Arbetets innehåll. Till exempel: Ansvar, svårighetsgrad och krav på erfarenhet.
- Lönekriterier kopplade till dig som person. Till exempel: Skicklighet, samarbetsförmåga, initiativförmåga, och så vidare.
- Din effektivitet och förmåga att uppfylla verksamhetens mål.
- Omvärldsrelaterade faktorer som kan hänga ihop med nya krav på verksamheten eller behovet av att rekrytera och behålla personalen.

Vad bedömer chefen?

Chefen ska göra sin bedömning utifrån de arbetsuppgifter du har, de krav som arbetsuppgifterna ställer på dig samt hur du utfört dina uppgifter under året.

Förbered dig därför innan ditt samtal om lön för att kunna beskriva vad i ditt arbete som motiverar en högre lön.

Tydliga kriterier

För att kunna göra en rättvis bedömning av din arbetsinsats måste det finnas tydliga kriterier för vad som värderas, och hur. Kriterierna ska ha tagits fram gemensamt på arbetsplatsen med så stor delaktighet som möjligt från både chefer, fackligt förtroendevalda och medarbetare.

Vanliga kriterier är:

- Förmåga att ta ansvar
 - Social kompetens
 - Förmåga att delegera (gäller chefer)
 - Kompetens/Erfarenhet
Specialistkunskap
 - Förmåga att fånga upp och utveckla nya arbetsmetoder
-

Två sätt att förhandla om lönen

För att kunna bedöma hur du uppfyller de krav som arbetet ställer måste chefen veta vad du verkligen gör och skaffa sig en bild av hur det utförs. Du ska också ha möjlighet att lägga fram din sak: Berätta om arbetsuppgifter, kompetens och hur väl jobbet sköts.

Hur samtalet läggs upp beror på vilken modell som används på just din arbetsplats.

Formell förhandling eller individuellt samtal

I huvudsak väljer en arbetsplats mellan två modeller. Den ena bygger på att lönerna slutligen sätts i en formell förhandling mellan fackliga representanter och arbetsgivaren. Underlaget till förhandlingen bör vara de samtal du haft med din chef och de fackliga representanterna.

Förhandlingen leder fram till ett kollektivavtal där lönerna för de anställda anges.

I den andra modellen får du och chefen själva komma överens om lönen. Det kallas lönesättande samtal eller lönesamtal beroende på vart du arbetar.

Lönesättande samtal/lönesamtal ställer stora krav både på dig och de fackligt förtroendevalda. Det förutsätter att du har fått stöd och information om processen för att samarbetet ska bli så bra som möjligt.

Vilken modell som används på din arbetsplats ska anges i ett lokalt avtal om hur lönebildningsprocessen ska gå till.

Så stöttar vi dig

Dina lokala ST företrädare har överblick över lönebildningsprocessen.

Använd dina företrädare för att hämta information innan du ska prata om dig själv och din kompetens med chefen.

Tillsammans ska arbetsgivaren och ST komma överens om en bra lönebildningsprocess. Där ska det tydligt framgå vilka faktorer som är viktiga vid lönesättningen. Det ger dig grunden för ditt samtal med chefen.

Fackförbundet ST är också ditt bollplank. Stäm av din strategi och dina argument med Fackförbundet STs representanter. Använd dem som coacher och bollplank.

Använd också Fackförbundet ST om samtalet kör ihop sig och om du behöver tips och för att utvärdera samtalet efteråt.

På vår hemsida www.st.org hittar du aktuellt lönestatistik. Du kan också kontakta ST Direkt på telefon 0771 555 444 för att få tips och stöd inför samtalet om lön.

Så förbereder du dig inför samtalet

Oavsett vilken sorts samtal du har med din chef är det viktigt att du förbereder dig noga inför mötet. Se till att mötet bokas i god tid och att ni avsatt gott om tid till mötet. Träffas gärna i en neutral lokal där ni inte störs av ringande telefoner eller surrande datorer.

Det ska vara tydligt vilken sorts möte det är, vilka roller du och din chef har och vad ni ska uppnå.

Lista hur du bidrar till arbetsplatsen

Fundera och ta fram exempel från på dina styrkor utifrån era lönekriterier. Olika delar kan ha större eller mindre vikt.

Till exempel:

- Arbetsresultat
 - Ansvarskänsla
 - Initiativförmåga
 - Engagemang
 - Ledaregenskaper
 - Samarbetsförmåga
 - Motivation
 - Förmåga att ge och ta kritik
-

Vad har hänt med dina arbetsuppgifter?

Har du fått mer ansvar, erfarenhet eller kvalificerade arbetsuppgifter? Fundera på dessa frågor:

- Har du bidragit på något nytt sätt för att utveckla verksamheten?
- Har du fått utökat ansvar?
- Har du uppnått målen från ditt senaste samtal med chefen?
- Läs på hur lönebildningsprocessen ser ut på just din arbetsplats.
- Be ST om hjälp med statistik.
- Stäm av dina argument med ST och träna gärna med en kamrat eller familjemedlem.
- Prata lön med dina kollegor.

Gör så här under samtalet

- Våga tro på det du säger
 - Var saklig och tydlig
 - Lyssna och försök vara lugn
 - Lyft fram dig själv och vad du åstadkommit
 - Ställ frågor om du inte förstår
 - Var öppen och ärlig
 - Berätta vad du själv vill utveckla och varför.
 - Tala om vilket stöd du behöver för att fortsätta utvecklas och leva upp till kraven som ställs på dig.
-

Under samtalet

Varje samtal om lön bör ha en given struktur. Hur denna ser ut är olika på olika arbetsplatser. Men tänk på att det är en dialog ni för, det är viktigt att ta upp frågor som till exempel:

- Syftet med mötet, frågor som ska diskuteras och hur ni ska dokumentera samtalet.
- Vad som har hänt sedan förra årets lönerrevision? Har du fått ny kompetens, deltagit i projekt eller utvecklats på något annat sätt?
- Vilken lön är rimlig med tanke på din arbetsinsats och hur du sköter jobbet?

Det här ska du undvika i samtalet

- Måla inte in dig i ett hörn. Hota till exempel inte med att säga upp dig om du inte menar det.
- Kritisera inte andra på din arbetsplats
- Avbryt inte chefen
- Gör aldrig kopplingar mellan lön och privatekonomi

Runda av samtalet

- Fråga vad du kan förändra för att du ska få en högre lön nästa gång.
- Be om betänketid om chefen föreslår enskild överenskommelse istället för en löneökning.
- Gå tillsammans igenom vad ni under samtalet har kommit överens om och skriv ner.

Efter samtalet

Efter samtalet är det viktigt att du går igenom det ni pratat om:

- Fick du fram det du ville?
- Vilka argument förde din chef fram?
- Känns chefens bedömning av dig tydlig och rimlig?
- Stämmer den lön som chefen vill ge med lönepolicy och de särskilda lönekriterierna?
- Vad är ni överens om och vad är ni inte ense om?
- Vad drar du för slutsatser av samtalet? Vad kan du förbättra till nästa års samtal?
- Ge inte upp om du inte har fått gehör för alla dina argument. Det samtal som du nu har genomfört är ett led i en lång process och det är avstampet inför nästa samtal.
- Spara minnesanteckning till nästa gång. På så sätt kan du utveckla din argumentation.

Om ni inte är överens

Samtal kan gå snett. Kanske gör du och chefen i grunden olika bedömningar av vad som är viktigt i jobbet och hur du hanterar dina arbetsuppgifter. Då är det ändå viktigt att du lyssnar noga, för det räcker inte med att du själv är nöjd med din insats för att lönen ska höjas. Chefen måste också vara det.

Det är viktigt att du tar kontakt med dina fackliga företrädare om samtalet med chefen inte fungerar. De har erfarenhet och kan ge dig stöd och kloka råd.

Om ni är oense under ett lönesättande samtal/ lönesamtal är det viktigt att ni anger det i minnesanteckningarna. Du bör också söka stöd hos dina fackliga förtroendevalda för att få hjälp. I avtalet som reglerar lönebildningen på din arbetsplats kan det finnas angivet hur oenighet ska hanteras när det gäller lönesättande samtal.

På vissa arbetsplatser går ST in och slutför förhandlingen. På andra ställen gör ST och arbetsgivaren gemensamt en bedömning av just din situation och ger ett råd om hur läget ska lösas. Men du och chefen får själva ta ställning till råden.

Som medlem i ST får du gratis
karriärcoachning, lönerådgivning
och hjälp inför ditt lönesamtal.

Kontakta ST Direkt på 0771 555 444
eller mejla stdirekt@st.org för att få
veta mer.

Fackförbundet ST

Box 5308, 102 47 Stockholm

Besök: Sturegatan 15

Telefon: 0771 555 444 Fax: 08 24 29 24

E-post: st@st.org Webbplats: www.st.org